

नेपाल लेखापरीक्षणमान २२०

वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि गुणस्तर नियन्त्रण

(अन्तराष्ट्रिय गुणस्तर नियन्त्रणमान, लेखापरीक्षण पुनरावलोकन, अन्य आश्वस्तता तथा सम्बद्ध सेवाहरू घोषणाहरूको हाते पुस्तक सन् २०१० अंग्रेजी संस्करणको अनुवाद)

विषयसूची

	अनुच्छेद
परिचय	
यस ने.ले.प.मा.को क्षेत्र	१
गुणस्तर नियन्त्रण प्रणाली र कार्यअनुबन्ध समूहको भूमिका	२-४
लागू हुने मिति	७
उद्देश्य	६
परिभाषा	७
आवश्यकताहरू	
लेखापरीक्षण सम्बन्धमा गुणस्तरका लागि नेतृत्वका उत्तरदायित्वहरू	८
प्रासंगिक आवश्यकताहरू	९-११
सेवाग्राही सम्बन्ध र लेखापरीक्षण अनुबन्धको स्वीकृति एवं निरन्तरता	१२-१३
अनुबन्ध समूहको कार्यभार	१४
कार्यसम्पादन अनुबन्ध	१५-२२
अनुगमन	२३
अभिलेखीकरण	२४-२५

प्रयोग र अन्य स्पष्टिकरणका सामग्री

गुणस्तर नियन्त्रण प्रणाली र कार्यअनुबन्ध समूहको भूमिका	क१-क२
लेखापरीक्षण सम्बन्धमा गुणस्तरका लागि नेतृत्वका उत्तरदायित्वहरू	क३
प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरू	क४- क७
सेवाग्राही सम्बन्ध र लेखापरीक्षण अनुबन्धको स्वीकृति एवं निरन्तरता	क८-क९
अनुबन्ध समूहको कार्यभार	क१०-क१२
कार्यसम्पादन अनुबन्ध	क१३-क१९
अनुगमन	क३२-क३४
अभिलेखीकरण	क३५

वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि गुणस्तर नियन्त्रणको नेपाल लेखापरीक्षणमान २२० लाई स्वतन्त्र लेखापरीक्षकका समग्र उद्देश्यहरू र लेखापरीक्षणका नेपाल लेखापरीक्षणमान अनुसार लेखापरीक्षणको आचार सम्बन्धी नेपाल लेखापरीक्षणमान २०० का साथसाथै अध्ययन गरिनुपर्छ ।

परिचय

यस नेपाल लेखापरीक्षणमानको क्षेत्र

१. यस नेपाल लेखापरीक्षणमानले वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणका लागि गुणस्तर नियन्त्रण कार्यविधिहरूका सम्बन्धमा लेखापरीक्षकका विशेष उत्तरदायीत्वका बारेमा व्याख्या गर्छ। आवश्यक देखिएमा, यस लेखापरीक्षणमानले गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्ध पुनरावलोकनकर्ताका उत्तरदायित्व पनि सम्बोधन गर्छ। यस ने.ले.प.मा. लाई प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरू साथसाथै अध्ययन गरिनु पर्छ।

गुणस्तर नियन्त्रण प्रणाली र अनुबन्ध समूहको भूमिका

२. गुणस्तर नियन्त्रण प्रणाली नीति तथा कार्यविधिहरू लेखापरीक्षण फर्मको उत्तरदायित्व हुन्। नेपाल गुणस्तर नियन्त्रणमान १ (ने.गु.नि.मा. १) अर्न्तगत फर्मलाई तर्कपूर्ण आश्वस्तता प्रदान गर्न गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीको स्थापना गर्ने र सो लाई कायम राख्ने दायित्व फर्मसँग रहन्छ, जसले :

(क) फर्म र यस्का कर्मचारीहरूलाई व्यावसायिक मानहरू र लागू हुने कानूनी एवं नियमनकारी आवश्यकताहरूको पालना गराउँछ, र

(ख) फर्म वा अनुबन्ध साभेदारहरूद्वारा जारी गर्ने प्रतिवेदनहरू परिस्थितिहरूमा उपयुक्त बनाउँछ।

कुनै फर्म नेपाल गुणस्तर नियन्त्रणमान १^१ (ने.गु.नि.मा.१) वा कम्तीमा पुरा गर्नुपर्ने राष्ट्रिय आवश्यकताहरूको अधिनमा हुन्छ भन्ने आधारमा यस नेपाल लेखापरीक्षणमानलाई प्रस्तावनाका (पूर्वोक्तिका) रूपमा स्वीकार गरिन्छ।

३. फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीको स्रोत भित्र, लेखापरीक्षण अनुबन्धमा लागू हुने गुणस्तर नियन्त्रण कार्यविधिहरू कार्यान्वयन गर्ने

१ ने.गु.नि.मा. १, अनुच्छेद ११

र स्वतन्त्रतासँग सम्बन्धित फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीको भागलाई सबल बनाउने प्रासंगिक जानकारीहरू फर्मलाई उपलब्ध गराउने उतरदायित्व अनुबन्ध समुहमा रहेको हुन्छ ।

४. फर्मले प्रदान गरेको वा अन्य पक्षले सुभाव गरेको जानकारीले अन्यथा कुनै अर्थ नगरेसम्म, फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीमा अनुबन्ध समूहहरूको कानूनी अधिकार रहन्छ । (सन्दर्भ: अनुच्छेद २)

लागू हुने मिति

५. यो ने.ले.प.मा. नेपाल चार्टर्ड एकाण्टेन्ट्स संस्थाबाट अंग्रेजी संस्करण लागू भए अनुसार सोही मिति देखि यो ने.ले.प.मा. कार्यन्वयन हुनेछ ।

उद्देश्य

६. लेखापरीक्षकको उद्देश्य अनुबन्ध तहमा गुणस्तर नियन्त्रण कार्यविधिहरू कार्यान्वयन गर्नु हो जस्तै देहायका तर्कपूर्ण सुनिश्चितता लेखापरीक्षकलाई प्रदान गर्छ :-

- (क) लेखापरीक्षणले व्यावसायिक मानहरू र लागू हुने कानूनी एवं नियमनकारी आवश्यकताहरूको पालना गर्छ, र
- (ख) लेखापरीक्षकले जारी गरेको प्रतिवेदन परिस्थितिहरूमा उपर्युक्त हुन्छ ।

परिभाषाहरू

७. यो ने.ले.प.मा. २२० को अभिप्रायका लागि देहायका शब्दहरूको अर्थ निम्नानुसार परिभाषित गरिएको अर्थ अनुरूप हुन्छ :-

- (क) कार्यअनुबन्ध साभेदार^२ (Engagement Partner) — साभेदार वा अन्य व्यक्ति, जो फर्ममा कार्यसम्पादन र अनुबन्धका लागि, फर्मको तर्फबाट जारी गरिने प्रतिवेदनका

२ “कार्यअनुबन्ध साभेदार”, “साभेदार” र “फर्म” तिनीहरूको सार्वजनिक क्षेत्रमा उल्लेख गरिए अनुरूप जहाँ उपर्युक्त हुन्छ सोही अनुसार पढ्नु पर्छ ।

सम्बन्धमा उत्तरदायी हुन्छ, र जो आवश्यकता अनुसार व्यावसायिक, कानूनी वा नियमनकारी निकायको तर्फबाट उपयुक्त अख्तियारी हुन्छ, सो लाई जनाउँछ ।

- (ख) कार्यअनुबन्ध गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन – प्रतिवेदनको मिति वा सो अगाडि कार्यअनुबन्ध साभेदारले तय गरेका महत्वपूर्ण निर्णयहरू र प्रतिवेदन तर्जुमा गर्न पुगिएका निष्कर्षहरूको विश्वसनिय मूल्याङ्कन उपलब्ध गराउन परिकल्पना गरिएको प्रक्रियालाई जनाउँछ । सूचिकृत निकायहरू र त्यस्ता अन्य कुनै कार्यअनुबन्धहरू जुनसुकै भएता पनि तिनीहरूको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि फर्मले कार्यअनुबन्ध गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकनको आवश्यकता निर्धारण गर्ने पुनरावलोकन प्रक्रियालाई समेत जनाउँछ ।
- (ग) कार्यअनुबन्ध गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकनकर्ता :- अनुबन्ध समूहले तय गरेका महत्वपूर्ण निर्णयहरू एवं लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन तर्जुमा गर्न पुगिएका निष्कर्षहरूको विश्वसनिय मूल्याङ्कन गर्ने साभेदार, फर्मको अन्य व्यक्ति, उपयुक्त सक्षम बाह्य व्यक्ति, वा समुहमा रहेका त्यस्ता व्यक्तिहरू, ती कोही पनि नभए अनुबन्ध समूहको कुनै अंशलाई कार्यअनुबन्ध गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकनकर्ता जनाउँछ ।
- (घ) कार्यअनुबन्ध समुह (Engagement Team) सवै साभेदारहरू र कार्यअनुबन्धभिन्न कार्य सम्पादन गर्ने कर्मचारी, र फर्मद्वारा वा फर्मको संजालद्वारा काममा लगाईएका कुनै व्यक्ति, जसले कार्यसंलग्नताको कार्यविधि सम्पादन गर्छन्, तिनीहरूलाई बुझिन्छ । यसभिन्न फर्म वा फर्मको संजालमा कार्यरत बाह्य विशेषज्ञहरू पर्दैनन्^३ ।

३ ने.ले.प.मा. ६२० लेखापरीक्षकको विधेयकको कार्य प्रयोग प्रकरण ६ (क) ले लेखापरीक्षकको विशेषज्ञ भन्ने शब्दावलीलाई व्याख्या गर्छ ।

- (ड) फर्म (Firm) - एकल व्यवशायी, साभेदार वा संस्थान वा अन्य लेखाव्यवसायीहरूको निकायलाई बुझिन्छ ।
- (च) निरीक्षण (Inspection)- फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण नीति तथा कार्यविधिहरू सँग कार्यअनुबन्ध समूहद्वारा नियमितताको प्रमाण उपलब्ध गराउन बनाईएका कार्यविधिहरूको सम्बन्धमा सम्पन्न भएका अनुबन्धहरूमा गरिने निरीक्षण ।
- (छ) सूचिकृत निकाय (Listed Entity) - कुनै निकाय जसको शेयर, स्टक वा ऋण अख्तियारप्राप्त स्टक एक्सचेन्जमा अंकित (Quoted) वा सूचिकृत गरिएको छ वा मान्यताप्राप्त स्टक एक्सचेन्ज वा सोही प्रकारका निकायको नियम अन्तर्गत बजारीकरण गरिएको छ ।
- (ज) अनुगमन (Monitoring):- फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीको मूल्याङ्कन र विचार पुर्याउनु पर्ने कुरामा जारी रहने मिश्रित प्रक्रिया लगायत फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण प्रणाली प्रभावकारी रूपमा चलिरहेको छ भन्ने कुराको फर्मलाई तर्कपूर्ण आश्वस्तता प्रदान गर्न परिकल्पना गरिएका छानिएका सम्पादित अनुबन्धको वार्षिक निरीक्षण प्रक्रिया ।
- (झ) संजाल फर्म (Network firm) :- संजालमा आवद्ध कुनै फर्म वा निकाय ।
- (ञ) संजाल (Network) :- ठूलो संरचना;
- जसको उद्देश्य सहकार्यतर्फ परिलक्षित हुन्छ; र
 - जसको सुस्पष्ट उद्देश्य नाफा वा लागत बाँडफाँड (Cost Sharing) वा साभ्ना शेयर स्वामित्व, नियन्त्रण वा व्यवस्थापन, साभ्ना गुणस्तर नियन्त्रण नीति एवं कार्यविधिहरू, साभ्ना ब्रान्ड नाम वा व्यावसायिक संशाधनको महत्वपूर्ण भागको प्रयोगतर्फ परिलक्षित भएको हुन्छ ।

- (ट) साभेदार (Partner) :- व्यावसायिक सेवा अनुबन्धको कार्यसम्पादन गर्ने सम्बन्धमा फर्ममा आवद्ध अधिकार प्राप्त कुनै व्यक्ति ।
- (ठ) कर्मचारी (Personnel) :- साभेदार र कर्मचारी ।
- (ड) पेशागत मानहरू (Professional Standards) :- लेखापरीक्षणसम्बन्धी नेपाल लेखापरीक्षणमानहरू तथा प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरू ।
- (ढ) प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरू (Relevant Ethical Requirements):- अनुबन्ध समूह र गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकनकर्ताको हकमा लागू हुने नैतिक आवश्यकताहरू; सामान्यतया त्यस्ता आवश्यकताहरूमा लेखाव्यवसायीहरूका लागि नैतिकता सम्बन्धी नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाको लेखाव्यवसायीहरूका लागि आचार संहिता सन् २०१० का साथसाथै बन्धनकारी हुने प्रभावकारी सम्बद्ध ऐन नियम तथा नियमनकारी निकायको निर्देशन तथा नियमहरू पनि पर्दछन् ।
- (ण) कर्मचारी : साभेदार बाहेकका पेशाकर्मी र फर्मका लागि रोजगारीमा काम गर्ने कुनै विज्ञहरू ।
- (त) उपयुक्त क्वालिफाइड बाह्य व्यक्ति (Suitably qualified external person): फर्मभन्दा बाहिरको व्यक्ति, जोसंग अनुबन्ध साभेदारका रूपमा कार्य गर्ने सक्षमता र दक्षता छ; उदाहरणका लागि, कुनै अर्को फर्मको साभेदार, वा या त पेशागत (Professional) लेखा सम्बन्धी निकायको; कुनै व्यक्ति (उपयुक्त अनुभव भएको) जस्का सदस्यहरूले ऐतिहासिक वित्तीय जानकारी वा अन्य आश्वस्तता वा अनुबन्ध सम्बन्धी सेवाहरू वा प्रासंगिक गुणस्तर नियन्त्रण सेवाहरू प्रदान गर्ने संगठनको लेखापरीक्षण र पुनरावलोकन सम्बन्धी कार्य सम्पादन गर्न सक्छन् ।

आवश्यकताहरू

लेखापरीक्षणमा गुणस्तरका लागि नेतृत्व उत्तरदायित्वहरू

८. जुन व्यक्ति लेखापरीक्षण अनुबन्धका साभेदारमा नियुक्ति गरिन्छ, त्यस्तो लेखापरीक्षण अनुबन्धको समग्र गुणस्तरका लागि सोही कार्यअनुबन्धको साभेदारले उत्तरदायित्व निर्वाह गर्ने छ। (सन्दर्भ: अनुच्छेद क ३)

प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरू

९. लेखापरीक्षण अनुबन्धको अवधिभर, अनुबन्ध साभेदार, अनुबन्ध समुहका सदस्यहरूद्वारा प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरू पालना गरे नगरेको प्रमाणका लागि आवश्यकता अनुरूप सोधपुछ र अन्वेषण गरी सजग हुनेछ। (सन्दर्भ: अनुच्छेद क४-क५)

१०. फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण प्रणाली वा अनुबन्ध समूहले प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरू पालना नगरेको कुरा अन्य कुनै तरिकाबाट अनुबन्ध साभेदारको जानकारीमा आएमा, अनुबन्ध साभेदारले अन्तमा फर्मका त्यस्ता सदस्यहरूका लागि उपयुक्त कारवाहीको निर्धारण गर्नेछ। (सन्दर्भ: अनुच्छेद क५)

स्वतन्त्रता

११. अनुबन्ध साभेदारले लेखापरीक्षण अनुबन्धमा लागू हुने स्वतन्त्र आवश्यकताहरूको पालनाको निष्कर्ष तयार पार्नेछ। त्यस्तो निष्कर्ष तयार पार्दा अनुबन्ध साभेदारले देहायका कुरा गर्नेछ : (सन्दर्भ: अनुच्छेद क५)

(क) स्वतन्त्रतालाई भय श्रृजना गर्ने परिस्थिति एवं सम्बन्धहरूको पहिचान तथा मूल्याङ्कन गर्ने सूचना फर्म र आवश्यक भएमा नेटवर्क फर्मबाट प्राप्त गर्नेछ,

(ख) लेखापरीक्षण अनुबन्धका लागि स्वतन्त्रतामा भय सृजना गर्ने फर्ममा पालना नगरिएका नीति तथा कार्यविधिहरू छन् वा

छैनन् भनी निर्धारण गर्ने पहिचान गरिएका नीति तथा कार्यविधिहरूको जुनसुकै उल्लंघनहरू सम्बन्धी सुचनाको मूल्यांकन गर्नेछ, र

- (ग) उपयुक्त तहमा बचाउका उपायहरू लागू गरी त्यस्ता भयहरू हटाउन वा कम गर्न वा उपयुक्त लागेमा र लागू हुने कानून वा नियम अर्न्तगत फिर्ता हुन सम्भव भए अनुबन्ध बाट फिर्ता हुन आवश्यक कारवाही लिन सक्ने छ। कार्यअनुबन्ध साभेदारले उपयुक्त कारवाहीका लागि समाधानका कुनै असक्षमता तुरुन्त फर्मलाई जानकारी गराउने छ, (सन्दर्भ: अनुच्छेद क६- क७)

सेवाग्राही सम्बन्ध र लेखापरीक्षण अनुबन्धहरूको स्वीकार तथा निरन्तरता

१२. सेवाग्राही सम्बन्ध र लेखापरीक्षण अनुबन्धहरूको स्वीकार तथा निरन्तरता सम्बन्धमा उपयुक्त कार्यविधिहरू पालना गरिएको थियो भन्ने कुरामा अनुबन्ध साभेदारलाई सन्तुष्ट बनाउने छ, र यस सम्बन्धमा पुगिएका निष्कर्षहरू उपयुक्त छन् भन्ने कुरा निर्धारण गरिन्छ (सन्दर्भ: अनुच्छेद क८-क९)
१३. फर्मका कारण लेखापरीक्षण अनुबन्ध अस्वीकार गर्न पहिल्यै नै उपलब्ध गराइएको सूचना यदि अनुबन्ध साभेदारले प्राप्त गर्छ भने निजले त्यस्तो सूचना फर्मलाई तुरुन्त सूचित गराउने छ, फलस्वरूप फर्म र अनुबन्ध साभेदारले आवश्यक कारवाही चाल्न सक्न (सन्दर्भ: अनुच्छेद क ९)

अनुबन्ध समूहको कार्यभार

१४. अनुबन्ध समूह तथा अनुबन्ध समूहका अंशका रूपमा नरहने कुनै लेखापरीक्षक विज्ञहरू सामुहिक तवरले देहायका कुरा गर्न दक्ष र सक्षम छन् भन्ने कुरामा अनुबन्ध साभेदारलाई सन्तुष्ट गराइन्छ :-

- (क) पेशागत (Professional) मान तथा लागू हुने कानूनी एवं नियमनकारी आवश्यकताहरू अनुसार लेखापरीक्षण अनुबन्ध सम्पादन गर्न ; र
- (ख) जारी गरीने लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन परिस्थितिहरूमा उपयुक्त हुन्छ भन्ने कुरा सुदृढ गर्न । (सन्दर्भ: अनुच्छेद क१०-क१२)

अनुबन्धको सम्पादन

निर्देशन, सुपरीक्षण र सम्पादन

१५. देहायका कुराका लागि अनुबन्ध साभेदारले उत्तरदायित्व बहन गर्नेछ :-
- (क) व्यावसायिक मान तथा कानूनी एवं नियमनकारी आवश्यकताहरू को पालनामा लेखापरीक्षण अनुबन्धको निर्देशन, सुपरीवेक्षण र कार्यसम्पादन ; र (सन्दर्भ: अनुच्छेद क१३ -क१५, क२०)
- (ख) परिस्थितिमा उपयुक्त रहने लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन ।

पुनरावलोकन

१६. फर्मको पुनरावलोकन नीति तथा कार्यविधि अनुरूप सम्पादित हुने पुनरावलोकनको उत्तरदायित्व अनुबन्ध साभेदारले बहन गर्नेछ । (सन्दर्भ: अनुच्छेद क१६ -क१७, क२०)
१७. लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन पेश गर्ने मिति वा सो अगाडि, अनुबन्ध साभेदारलाई, लेखापरीक्षण अभिलेखीकरणको पुनरावलोकन र अनुबन्ध समूहमा छलफलको माध्यमद्वारा अन्तमा पुगिएका निष्कर्षहरूलाई र जारी गरिने लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनलाई पुष्टाई गर्न पर्याप्त उपयुक्त: लेखापरीक्षण प्रमाण प्राप्त गरीएको छ भन्ने कुरामा अनुबन्ध साभेदारलाई संतुष्ट गराइन्छ । (सन्दर्भ: अनुच्छेद क१८ - क२०)

परामर्श

१८. अनुबन्ध साभेदार :

- (क) कठीन र जटील विषयहरूमा उपयुक्त परामर्श लिन अनुबन्ध समूहका लागि उत्तरदायित्व बहन गर्नेछ्छ,
- (ख) अनुबन्धका सदस्यहरूले कार्यअनुबन्ध समुह भित्र र अनुबन्ध समूह तथा फर्म भित्र एवं बाहिरका अन्य उपयुक्त तह बीच दुवैमा अनुबन्धको कार्यअवधिमा उपयुक्त परामर्श लिइएका छन् भन्ने कुरामा सन्तुष्ट गराइन्छ ।
- (ग) परामर्श गरिएका पक्षहरूसँग सहमत गरिएका त्यस्ता परामर्शहरूको प्रकृति तथा क्षेत्र र त्यसबाट उत्पन्न हुने निष्कर्षहरूमा सन्तुष्ट गराइने छ ।
- (घ) त्यस्ता परामर्शहरूबाट उत्पन्ने हुने निष्कर्षहरू कार्यान्वयन भएका छन् भन्ने कुरा निर्धारण गर्ने छ । (सन्दर्भ: क२१-क२२)

गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन अनुबन्ध

१९. सूचिकृत निकायहरूका वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणका लागि र फर्मले गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकनका लागि कार्यअनुबन्ध आवश्यक पर्छ भनी निर्धारण गरेका अन्य त्यस्ता लेखापरीक्षण अनुबन्धहरूका लागि जुनसुकै भएता पनि अनुबन्ध साभेदारले :-

- (क) गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकन नियुक्त गरिएको छ भन्ने कुरा निर्धारण गर्नेछ्छ ,
- (ख) लेखापरीक्षण कार्यअनुबन्धको क्रममा उत्पन्न हुने लगायत गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकनको क्रममा पहिचान गरिकका महत्वपूर्ण विषयहरूमा गुणस्तर पहिचान गरिएका महत्वपूर्ण विषयहरूमा गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकन कर्तासँग छलफल गर्नेछ्छ, र

(ग) गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकन समाप्त नभए सम्मका लागि लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने मिति तोक्ने छैन । (सन्दर्भ: अनुच्छेद क२३ -क२५)

२०. अनुबन्ध समूहद्वारा ठहर गरिएका महत्वपूर्ण निर्णयहरूको र लेखापरीक्षणको प्रतिवेदन तयार गर्न अन्तमा पुगिएका निष्कर्षहरूको गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकनकर्ताले उद्देश्यमूलक मूल्याङ्कन सम्पादन गर्नेछ। त्यस्तो मूल्याङ्कन भित्र देहायका कुरा समावेश हुनेछन् :-

- (क) अनुबन्ध साभेदारसँग महत्वपूर्ण विषयहरूमा छलफल,
- (ख) वित्तीय विवरणको र लेखापरीक्षकको प्रस्ताव गरिएको प्रतिवेदनको पुनरावलोकन,
- (ग) अनुबन्ध समूहले ठहर गरेका महत्वपूर्ण निर्णयहरू र सो मा पुगिएका निष्कर्षहरूसँग सम्बन्धित छनौट गरिएका लेखापरीक्षण अभिलेखीकरणको पुनरावलोकन, र
- (घ) लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन तयार पार्न पुगिएका निष्कर्षहरू र लेखापरीक्षकले प्रस्ताव गरेको त्यस्तो प्रतिवेदन परिस्थितिहरूमा उपयुक्त छ वा छैन भन्ने विषयमा विचार गर्नुपर्ने कुराहरूको मूल्याङ्कन (सन्दर्भ: अनुच्छेद क२६-क२७, क२९-क३१)

२१. सूचिकृत निकायहरूका वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणका लागि, गुणस्तर नियन्त्रणको पुनरावलोकनको कुनै अनुबन्ध सम्पादन गर्दा गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकन कर्ताले देहाय कुराहरूमा समेत विचार पुर्याउने छ :-

- (क) लेखापरीक्षण अनुबन्ध सम्बन्धमा अनुबन्ध समूहले फर्मको स्वतन्त्रताका सम्बन्धमा गर्ने मूल्याङ्कन,

- (ख) भिन्न भिन्न राय संलग्न भएका विषयहरू वा अन्य कठिन वा जटिल विषयहरूमा उपयुक्त परामर्श लिईएको छ वा छैन र त्यस्ता परामर्शहरूबाट उत्पन्न हुने निष्कर्षहरू, र
- (ग) महत्पूर्ण निर्णयहरूका सम्बन्धमा सम्पादित कार्यहरू पुनरावलोकनका लागि छनौट गरिएका अभिलेखीकरणले उजागर गर्छ वा गर्दैन र पहिचान गरिएका निष्कर्षहरूले सो लाई उजागर गर्न सहयोग पुऱ्याउँछ वा पुऱ्याउँदैन । (सन्दर्भ: अनुच्छेद क२८-क३१)

रायमा मतभिन्नता

२२. अनुबन्ध समूह भित्र, परामर्श गरिएका त्यस्ता व्यक्तिहरूसँग वा, आवश्यक देखिएमा अनुबन्ध साभेदार तथा गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकनकर्तासँग रायहरूमा मतभिन्नता उत्पन्न भएमा, अनुबन्ध समूहले रायमा देखिएका मतभिन्नताहरूलाई फर्मको नीति तथा कार्यविधिहरू अनुसार व्याख्या गर्नेछ र समाधान गर्नेछ ।

अनुगमन

२३. प्रभावकारी गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीले गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीसँग सम्बन्धित फर्मका नीति एवं कार्यविधिहरू प्रासंगिक, पूर्ण र प्रभावकारी सञ्चालनमा छन् भन्ने कुराको फर्मलाई तर्कपूर्ण आश्वस्तता प्रदान गर्न परिकल्पना गरिएका अनुगमन प्रक्रियाहरूलाई संलग्न गर्छ । फर्मद्वारा परिपत्र गरिएका नवीन जानकारीहरूमा प्रमाणित गरिए अनुसारको फर्मको अनुगमन प्रक्रियाका परिणामहरूका बारेमा अनुबन्ध साभेदारले विचार गर्नेछ र यदि लागू हुने देखिएमा त्यस्ता जाकारीमा उल्लेख गरिएका कमजोरीले लेखापरीक्षण अनुबन्धलाई असर पार्न सक्छ वा सक्दैन भन्ने बारेमा समेत विचार गर्नेछ । (सन्दर्भ: अनुच्छेद क३२-क३४)

अभिलेखीकरण

२४. लेखापरीक्षण अभिलेखीकरणमा^४ लेखापरीक्षकले देहायका कुराहरू संलग्न गर्नेछन्-

- (क) प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरूको पालनाका सम्बन्धमा पहिचान गरिएका विषयहरू र कसरी तिनीहरूलाई समाधान गरियो भन्ने विषय,
- (ख) लेखापरीक्षण अनुबन्धमा लागू हुने स्वतन्त्र आवश्यकताहरूको पालना गर्ने सम्बन्धी निष्कर्षहरू र त्यस्ता निष्कर्षहरूलाई सहयोग पुर्याउने सम्बन्धमा फर्मसँग गरिएका कुनै प्रासंगिक छलफलहरू,
- (ग) सेवाग्राही सम्बन्ध एवं लेखापरीक्षण अनुबन्धहरूको स्वीकृति र निरन्तरताका सम्बन्धमा पुगिएका निष्कर्षहरू,
- (घ) लेखापरीक्षण अनुबन्धको कार्य अवधिमा लिइने परामर्शहरूको प्रकृति र क्षेत्र तथा त्यस्ता परामर्शबाट पुगिएका निष्कर्षहरू (सन्दर्भ: अनुच्छेद क३५)

२५. पुनरावलोकन गरिएका लेखापरीक्षण अनुबन्धका लागि गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकनकर्ताले देहायका कुराहरूको अभिलेख गर्नेछन् :

- (क) गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकन सम्बन्धमा फर्मलाई आवश्यकत पर्ने नीतिहरू अनुरूप कार्यविधिहरू सम्पादन गरिएको छ ,
- (ख) लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन गर्ने मिति अगाडि नै गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकन पुरा गरिएको छ, र
- (ग) कार्यअनुबन्ध समूहले गरेका महत्वपूर्ण निर्णयहरू र निष्कर्षहरू उपयुक्त नभएको भनी पुनरावलोकनकर्तालाई विश्वास

४ ने.ले.प.मा. २३० लेखापरीक्षण अभिलेखीकरण अनुच्छेद ८-११ र क६ ।

दिलाउन बाध्य पार्ने विवादित कुनै विषयहरू वारेमा सो पुनरावलोकनकर्ता सचेत नभएको पक्ष ।

प्रयोग र अन्य स्पष्टीकरणका सामग्री

गुणस्तर नियन्त्रण प्रणाली तथा अनुबन्ध समूहको भूमिका (सन्दर्भ: अनुच्छेद २)

क१. ने.गु.नि.मा. १ वा कम्तीमा पालना गर्नुपर्ने राष्ट्रिय आवश्यकताहरूले लेखापरीक्षण अनुबन्धहरूको लागि फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीको स्थापना गर्न र कायम राख्न फर्मका उत्तरदायित्वहरूका वारेमा व्याख्या गर्छ । फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीभित्र संलग्न नीति तथा कार्यविधिहरूले देहायका प्रत्येक तत्वहरूलाई सम्बोधन गर्नेछ :-

- फर्मभित्र गुणस्तरका लागि नेतृत्वका उत्तरदायित्वहरू,
- प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरू
- सेवाग्राही सम्बन्ध र विशेष अनुबन्धहरूको स्वीकृति र निरन्तरता,
- मानव संशोधन,
- कार्यसम्पादन अनुबन्ध र
- अनुगमन

गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीको स्थापना गर्न र कायम राख्न फर्मको उत्तरदायित्वलाई व्याख्या गर्ने प्रभावकारी सम्बद्ध ऐन नियम तथा नियमनकारी निकायको निर्देशन तथा नियमहरू कम्तीमा ने.गु.नि.मा.१ ले तोके अनुरूप नै हुन्छन्, जव ती आवश्यकताहरूले यस अनुच्छेदमा तोकिएका सबै तत्वहरूको सम्बोधन गर्छन् र यस ने.गु.नि.मा.१ ले व्यवस्था गरेका आवश्यकताहरूको उद्देश्य प्राप्त गर्न फर्मलाई दायित्वहरू तोक्छन् ।

फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीको विश्वसनियता (सन्दर्भ: अनुच्छेद ४)

क२. फर्मद्वारा जानकारी उपलब्ध नगराएसम्म वा अन्य पक्षहरूले अन्यथा सुभावा नगरेसम्म, उदाहरणका लागि देहायका कुराका सम्बन्धमा फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीमाथि अनुबन्ध समूह निर्भर रहन सक्छ :

- कर्मचारीहरूको नियुक्ति र औपचारिक तालिमको माध्यमद्वारा कर्मचारीहरूको सक्षमता,
- प्रासंगिक स्वतन्त्र सूचनाको संकलन र संचारको माध्यमद्वारा स्वतन्त्रता,
- स्वीकृति र निरन्तरताको प्रणालीहरूको माध्यमद्वारा सेवाग्राही सम्बन्धहरूको कायम,
- अनुगमन प्रकृतिको माध्यमद्वारा लागू हुने कानूनी तथा नियमनकारी आवश्यकताहरूको पालना ।

लेखापरीक्षणका सम्बन्धमा गुणस्तरका लागि नेतृत्वको उत्तरदायित्वहरू (सन्दर्भः अनुच्छेद ८)

क३. प्रत्येक लेखापरीक्षण अनुबन्ध माथि समग्र गुणस्तरका लागि उत्तरदायित्व बहन गर्दा अनुबन्ध साभेदारको कार्य र अनुबन्ध समूहको अन्य सदस्यहरूको उपयुक्त सूचनाहरूले देहायका कुरामा जोड दिन्छ ।

(क) लेखापरीक्षणमा देहायका गुणस्तरको महत्वः

- (अ) पेशागत (Professional) मानहरू तथा लागू हुने कानूनी एवं नियमनकारी आवश्यकताहरूको पालना गर्न कार्य सम्पादन,
- (आ) लागू गरिने फर्मका गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी नीति तथा कार्यविधिहरूको पालना,
- (इ) परिस्थितिहरूमा उपयुक्त हुने लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन जारी,

- (ई) Reprisals को डर विना नै चासोहरू उत्पन्न गर्ने अनुबन्ध समूहको सक्षमता
- (ख) लेखापरीक्षण अनुबन्धहरूको सम्पादनमा गुणस्तर अत्यावश्यक हुन्छ, भन्ने तथ्यहरू ।

प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरू

प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरूको पालना (सन्दर्भ: अनुच्छेद ९)

क४. नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाको लेखा व्यवसायीहरूको लागि आचार संहिता सन् २०१० मा पेशागत नैतिकताका आधारभूत सिद्धान्तहरूको निर्माण गर्दछ, त्यस्ता सिद्धान्तहरू देहाय बमोजिमका हुन सक्छन्:-

- (क) इमान्दारिता;
- (ख) निष्पक्षता;
- (ग) पेशागत सक्षमता र उचित पालना;
- (घ) गोपनियता;
- (ङ) पेशागत आचारण ।

“फर्म” “नेटवर्क”/संजाल र “नेटवर्क फर्म” को परिभाषा (सन्दर्भ: अनुच्छेद ९-११)

क५. प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरूका सम्बन्धमा फर्म, नेटवर्क वा नेटवर्क फर्मको परिभाषा यस ने.ले.प.मा. मा निर्धारित गरिएका त्यस्ता परिभाषा भन्दा फरक रूपमा परिभाषित हुन सक्छ । उदाहरणका लागि, फर्मलाई नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाको लेखा व्यवसायीहरूको लागि आचार संहिता सन् २०१० ले ^३ देहाय अनुसार परिभाषित गरेको छ:-

३ नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाको लेखाव्यवसायीहरूको आचार संहिता सन् २०१०

- (क) एकल व्यवसायी, पेशागत लेखाव्यवसायीहरूको साभेदारी वा संगठन;
- (ख) कुनै निकाय, जसले स्वामित्व, व्यवस्थापन वा अन्य यस्तै आधारहरूद्वारा त्यस्ता पक्षहरूलाई नियन्त्रणमा राख्छ; र
- (ग) स्वामित्व, व्यवस्थापन वा अन्य यस्तै साधनमार्फत त्यस्ता पक्षद्वारा नियन्त्रण गरिएको निकाय ।

नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाको आचार संहिताले “नेटवर्क” र “नेटवर्क फर्म” शब्दावलीका सम्बन्धमा पनि निर्देशन प्रदान गर्छ ।

अनुच्छेद ९-११ का आवश्यकताहरूको पालनामा, त्यस्ता आवश्यकताहरूको व्याख्याका लागि आवश्यक भए अनुरूप नै प्रासांगिक नैतिक आवश्यकताको लागूका सम्बन्धमा परिभाषा प्रयोग गरिन्छ ।

स्वतन्त्रतामा भयहरू (सन्दर्भ: अनुच्छेद ११(ग))

क६. लेखापरीक्षण अनुबन्धका सम्बन्धमा स्वीकारयोग्य तहमा भय उन्मुलन गर्न वा घटाउन बचाउका उपायहरू सामर्थ हुन नसक्ने स्वतन्त्रताका कुनै भय अनुबन्ध साभेदारले पहिचान गर्न सक्नेछ । त्यस्तो अवस्थामा, अनुच्छेद ११(ग) ले तोके अनुसार उपयुक्त कारवाही निर्धारण गर्न अनुबन्ध साभेदारले फर्म भित्रका प्रासंगिक व्यक्ति वा व्यक्तिहरूलाई जानकारी गराउने छ, जसमा भय सृजना गर्ने हित वा क्रियाकलाप उन्मुलन गर्ने वा लागू हुने कानून वा नियम अर्न्तगत फिर्ता हुन संभव देखिए कार्य अनुबन्धबाट फिर्ता हुने जस्ता कुरा संगन हुन सक्ने छ ।

सार्वजनिक क्षेत्रका निकायहरूका सम्बन्धमा विचार पुऱ्याउनु पर्ने कुराहरू

क७. वैधानिक उपायहरूले सार्वजनिक क्षेत्रका लेखापरीक्षकहरूको स्वतन्त्रताका लागि बचाउका उपायहरू उपलब्ध गराउन सक्ने छ । तापनि, खास क्षेत्राधिकारमा आदेशको शर्तहरूमा निर्भर रहने, वैधानिक लेखापरीक्षकको तर्फबाट सार्वजनिक क्षेत्रका लेखापरीक्षकहरू वा लेखा परीक्षण फर्मले सञ्चालन गर्ने सार्वजनिक क्षेत्रको लेखापरीक्षणमा

अनुच्छेद ११ को भावना अनुरूप प्रवर्धन गर्नका लागि तिनीहरूको पहुँच (Approach) लाई स्वीकार गर्न आवश्यक हुन सक्छ ।

सेवाग्राही सम्बन्ध र लेखापरीक्षण अनुबन्धहरूको स्वीकृति र निरन्तरता (सन्दर्भः अनुच्छेद १२)

कद. विद्यमान अनुबन्धलाई निरन्तरता दिने वा नदिने भन्ने बारेमा निर्णय गर्दा र विद्यमान सेवाग्राहीका साथ कुनै नयाँ अनुबन्ध स्वीकार गर्न विचार गर्दा नयाँ सेवाग्राहीसँग अनुबन्ध स्वीकार गर्नु अघि, परिस्थितिहरूमा आवश्यक विचार गरिएका जानकारी प्राप्त गर्न फर्मलाई यस ने.गु.नि.मा. १ को जरुरी पर्छ।^४ देहाय बमोजिमका सूचनाहरूले सेवाग्राही सम्बन्ध र लेखापरीक्षण अनुबन्धको स्वीकृति र निरन्तरताका सम्बन्धमा पुगिएका निष्कर्षहरू उपयुक्त हुन वा हैनन् भन्ने कुरा निर्धारण गर्न अनुबन्ध साभेदारलाई सहयोग पुऱ्याउछन्

- निकायका मुख्य स्वामित्वकर्ता मुख्य व्यवस्थापन र शासकिय व्यवस्था बहन गर्ने अख्तियारीहरूको इमान्दारिता,
- लेखापरीक्षण अनुबन्ध सम्पादन गर्न अनुबन्ध समूह सक्षम छन् वा छैनन् र तिनीहरूसँग दक्षता छ वा छैन लयायत समय र स्रोत साधन छ वा छैन,
- फर्म वा अनुबन्ध समूहले प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरू पालना गर्न सक्छन् वा सक्दैनन्, र
- अहिले वा पहिलेका लेखापरीक्षण अनुबन्धको क्रममा उत्पन्न भएका महत्वपूर्ण विषयवस्तुहरू र सम्बन्धको निरन्तरताका लागि तिनीहरूको असरहरू ।

सार्वजनिक क्षेत्रका निकायहरूका सम्बन्धमा विशेष विचार पुऱ्याउनुपर्ने कुराहरू (सन्दर्भः अनुच्छेद १२-१३)

४ ने.गु.नि.मा. १ अनुच्छेद २७ (क)

क९. सार्वजनिक क्षेत्रमा लेखापरीक्षकहरूको वैधानिक प्रक्रिया अनुरूप नियुक्ति गरिन्छ। सोही अनुसार, निश्चित आवश्यकताहरू र अनुच्छेद १२, १३ र क८ मा तोकिएका सेवाग्राही सम्बन्ध र लेखापरीक्षण अनुबन्धहरूको स्वीकृति र निरन्तरताका सम्बन्धमा विचार पुऱ्याउनु पर्ने कुरा सान्दर्भिक नहुन सक्छन्। जेसुकै भनिए तापनि, तोकिएअनुसारका प्रक्रियाको परिणाम स्वरूप जम्मा गरिएका सूचना जोखिम अनुबन्धहरूको सम्पादनमा र प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने दायित्वहरूको कार्यान्वयनमा सार्वजनिक क्षेत्रका लेखापरीक्षकहरूका लागि उपयोगी हुन सक्ने छन्।

कार्य अनुबन्ध समूहहरूको नियुक्ती(सन्दर्भ: अनुच्छेद १४)

क१०. अनुबन्ध समूहमा लेखा वा लेखापरीक्षणको कुनै विशेषीकृत क्षेत्रमा विज्ञता प्रयोग गर्ने व्यक्ति अनुबन्धमा लेखापरीक्षण प्रक्रियाहरूको कार्यसम्पादन गर्ने फर्मद्वारा संलग्न गराइएको वा काममा लगाइएको कुनै व्यक्ति जुनसुकै भए पनि समावेश हुन्छन्। तापनी परामर्शका लागि मात्र त्यस्तो व्यक्तिको अनुबन्ध छ भने त्यस्तो विज्ञता भएको व्यक्ति अनुबन्ध समूहको सदस्य हुदैन। अनुच्छेद १८ र २१ र क २२ मा परामर्शहरू सम्बोधन गरिन्छ।

क११. समग्रमा कार्यअनुबन्ध समूहको उपयुक्त दक्षता र क्षमता विचार गर्दा, सो समूहका सम्बन्धमा अनुबन्ध साभेदारले देहमयका विषयमा ध्यान पुऱ्याउनुपर्छ :

- उपयुक्त तालिम र सहभागिताको माध्यमबाट समान प्रकृति र जटीलता भएको लेखापरीक्षण कार्यअनुबन्धको बोध र सोसम्बन्धी व्यावहारिक अनुभव।
- लागू हुने कानूनी एवं नियमनकारी आवश्यकताहरू र पेशागत (Professional) मानहरूको बोध।
- प्राविधिक विशेषज्ञता लगायत लेखा र लेखापरीक्षणको प्रासंगिक सूचना प्रविधी र विषेश क्षेत्रको ज्ञान।
- सेवाग्राही सञ्चालनमा रहेको प्रासंगिक उद्योगहरूको ज्ञान।

- पेशागत (Professional) राय निर्माण गर्ने दक्षता ।
- फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण नीति तथा कार्यविधिहरूको ज्ञान ।

सार्वजनिक क्षेत्रका हकमा विचार पुऱ्याउनु पर्ने कुरा

क१२. सार्वजनिक क्षेत्रमा, थप उपयुक्त दक्षताले निश्चित क्षेत्राधिकारमा निर्दिष्ट गरिएका लेखापरीक्षणको शर्तहरू प्रयोग गर्न आवश्यक हुने सिपहरूलाई समावेश गर्न सक्छ । त्यस्तो दक्षताले प्रयोगयोग्य प्रतिवेदन प्रस्तुतीको व्यवस्था सम्बन्धी जानकारी लगायत विधायीका वा अन्य शासकीय निकाय वा जनसमुदायको हितमा प्रतिवेदन प्रस्तुती लाई समावेश गर्न सक्छ । सार्वजनिक क्षेत्रको लेखापरीक्षणको व्यापक उद्देश्यले, उदारणका लागि, लेखापरीक्षण सम्पादनका केही र जालसाँज वा भ्रष्टाचार पहिचान गर्ने र रोक्ने कार्यलाई समावेश गर्न सक्छ ।

कार्यअनुबन्ध सम्पादन

निर्देशन, सुपरीक्षण तथा सम्पादन (सन्दर्भ: अनुच्छेद १५(क))

क१३. अनुबन्ध समूहको निर्देशनले देहायका विषयहरूका बारेमा अनुबन्ध समूहका सदस्यहरूलाई जानकारी गराउने कार्यलाई संलग्न गर्छ :

- तिनीहरूको उत्तरदायित्वहरू लगायत प्रासंगिक नैतिक आवश्यकताहरू पालना गर्ने आवश्यकता र ने.ले.प.मा.२००^५ अनुसार लेखापरीक्षणको व्यावसायिक आलेचनात्मक दृष्टिकोणको योजनागर्ने र सम्पादन गर्ने आवश्यकता ।
- लेखापरीक्षण अनुबन्धमा संलग्न गराउने धेरै साभेदारहरूमा त्यस्ता प्रत्येक सम्बन्धित साभेदारहरूको उत्तरदायित्वहरू ।
- सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यका उद्देश्यहरू,
- निकायको व्यावसायिक कार्यको प्रकृति,

५ ने.ले.प.मा. २००, अनुच्छेद १५

- जोखिम - सम्बन्धी विषयहरू (Issues),
- उत्पन्न हुन सक्ने समस्याहरू
- अनुबन्धको सम्पादन गर्ने विस्तृत तरीका (Approach)

अनुबन्ध समूहका सदस्यहरूबीचको छलफलले कम अनुभवप्राप्त समूह सदस्यहरूलाई वढी अनुभवप्राप्त समूह सदस्यहरूसँग प्रश्न उठाउन अनुमति दिन्छ, जसका कारण अनुबन्ध समूहभित्र संचार सम्पर्क हुन सक्छ ।

क१४. तोकिएका कार्यको उद्देश्य बारेमा स्पष्ट हुन उपयुक्त समूहकार्य र तालिमले अनुबन्ध समूहका कम अनुभव प्राप्त सदस्यलाई सहयोग गर्छ ।

क१५. सुपरिक्षणमा देहायका विषयवस्तुहरू संलग्न हुन्छन् :

- लेखापरीक्षण अनुबन्धको सफलता पत्ता लगाउने,
- अनुबन्ध समूहका हरेक सदस्यहरूको सक्षमता र दक्षता लगायत तिनी हरूसँग कार्य सञ्चालन गर्न पर्याप्त समय छ, छैन, निर्देशनहरू (Instructions) बारेमा जानकारी राखेका छन् छैनन् र लेखापरीक्षण अनुबन्ध योजनाबद्ध तरिकाले सञ्चालन भईरहेको छ कि छैन भन्ने विषयमा विचार पुर्याउने ।
- लेखापरीक्षण अनुबन्धका क्रममा उत्पन्न हुने महत्वपूर्ण विषयवस्तुको सम्बोधन, तिनीहरूको महत्वलाई विचार पुर्याउने र उपयुक्त तरिकाले योजनाबद्ध ढाँचाको परिमार्जन गर्ने ।
- लेखापरीक्षण अनुबन्धको क्रममा वढी अनुभवप्राप्त लेखापरीक्षण समूह सदस्यहरू द्वारा विचार पुर्याउने कुरा र परामर्शका लागि विषयहरूको पहिचान गर्ने ।

पुनरावलोकनहरू

पुनरावलोकन उत्तरदायित्वहरू (सन्दर्भ: अनुच्छेद १६)

क१६. ने.गु.नि.मा.१ अर्न्तगत, फर्मको पुनरावलोकन उत्तरदायित्व सम्बन्धी नीति तथा कार्यविधिहरू, कम अनुभवप्राप्त समूह सदस्यहरूको कार्य वढी अनुभवी समूह सदस्यद्वारा पुनरावलोकन गरिन्छ भन्ने आधारमा तय गरिन्छ ^६ ।

क१७. उदाहरणका लागि पुनरावलोकनभित्र देहायका कुराहरू विचार गरिन्छ :

- पेशागत (Professional) मान तथा लागू हुने कानूनी एवं नियमनकारी आवश्यकताहरू अनुरूप कार्य सम्पादन गरिएको छ वा छैन,
- महत्वपूर्ण विषयबस्तुहरूलाई अझ बढी विचार गर्नुपर्ने हो वा होइन,
- उपयुक्त परामर्श लिइएको छ वा छैन तथा प्राप्त निष्कर्षहरूको अभिलेखीकरण र कार्यान्वयन गरिएको छ वा छैन,
- सम्पादित कार्यको प्रकृति,समय र सीमाको पुर्नमूल्याङ्कन गर्न आवश्यक छ वा छैन,
- सम्पादित कार्यले प्राप्त निष्कर्षहरू लाई समर्थन गर्छ वा गर्दैन तथा उपयुक्त प्रलेखित छ वा छैन ,
- लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनलाई सहयोग पुऱ्याउन प्राप्त गरिएका प्रमाण पर्याप्त र उपयुक्त छन् वा छैन, र
- कार्यअनुबन्ध कार्यविधिहरू उद्देश्य प्राप्त गरिएको छ वा छैन ।

६ ने.गु.नि.मा.१, अनुच्छेद ३३

सम्पादन गरिएका अनुबन्ध साभेदारद्वारा कार्यको पुनरावलोकन : (सन्दर्भ अनुच्छेद १७)

क१८. अनुबन्धको क्रममा उपयुक्त चरणमा अनुबन्ध साभेदारले समयमै देहायका कुरा पुनरावलोकन गर्नाले लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनको मिति वा सो अगाडी अनुबन्ध साभेदार संतुष्ट हुने गरी समयमै महत्वपूर्ण विषयबस्तुहरूलाई समाधान गर्न सहज बनाउँछ:-

- निर्णयका आधारहरू (Critical), विशेषगरी अनुबन्धको कार्य सञ्चालनको क्रममा पहिचान गरिएका कठिन र जटिल विषयबस्तुसँग सम्बन्धित,
- महत्वपूर्ण जोखिमहरू, र
- अनुबन्ध साभेदारले महत्व दिई विचार गर्ने अन्य क्षेत्रहरू ।

समग्र लेखापरीक्षण अभिलेखीकरणको अनुबन्ध साभेदारले पुनरावलोकन गर्न आवश्यक छैन, तर समग्र पुनरावलोकन गर्न सक्ने छ । तापनि, ने.ले.प.मा. २३० को आवश्यकता अनुरूप, पुनरावलोकनको सीमा र समयको साभेदारले अभिलेख गर्छ ।^७

क१९. लेखापरीक्षण अनुबन्धको क्रममा तोकिएको कुनै अनुबन्ध साभेदारका हकमा त्यस्तो अनुबन्ध साभेदारको उत्तरदायित्वहरू बहन गराउनका लागि तोकिएको मितिमा सम्पादित कार्यको पुनरावलोकन गर्न अनुच्छेद क१८ मा उल्लेख भए अनुसारको पुनरावलोकन कार्यविधिहरू लागू गर्न सकिने छ ।

७ ने.ले.प.मा. २३० अनुच्छेद ९(ग)

लेखा वा लेखापरीक्षणको विशेषीकृत क्षेत्रमा अनुबन्ध समूहको कुनै सदस्यको विज्ञता प्रयोग गर्ने सम्बन्धमा विचार गर्नुपर्ने प्रासंगिक कुराहरू

क२०. जहाँ लेखा वा लेखापरीक्षणको कुनै विशेषीकृत क्षेत्रमा विज्ञता भएको अनुबन्ध समूहको कुनै सदस्यको प्रयोग गरिन्छ, त्यस्तो अनुबन्ध समूह सदस्यको कार्यको निर्देशन, सुपरीवेक्षण र पुनरावलोकनले देहायका विषयबस्तुहरू समावेश गर्न सक्ने छ, जस्तै :-

- त्यस्ता सदस्यले गर्ने कार्यको प्रकृति क्षेत्र र उद्देश्यहरूका सम्बन्धमा त्यस्ता सदस्य सँगको सहमति, अनुबन्ध समूहका अन्य सदस्यहरू र त्यस्ता सदस्य बीचको सम्बन्धित भूमिका र तिनीहरू बीचमा हुने संचारको प्रकृति समय र सीमा,
- त्यस्ता सदस्यले गर्ने कार्यको पर्याप्तता लगायत त्यस्ता सदस्यले पत्ता लगाएका कुराहरू वा निष्कर्षहरू साथै तिनीहरूको अन्य लेखापरीक्षण प्रमाणसँग समानता सम्बन्धी मूल्याङ्कन ।

परामर्श (सन्दर्भ: अनुच्छेद १८)

क२१. फर्मभित्र वा आवश्यक देखिएमा फर्म बाहिर महत्वपूर्ण प्राविधिक नैतिक वा अन्य विषयहरूमाथि प्रभावकारी परामर्श प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

- परामर्शहरूलाई उचित सुझाव प्रदान गर्न सफल बनाउन सम्पूर्ण प्रासंगिक तथ्यहरू उपलब्ध गराईन्छ ।
- परामर्श लिएका परामर्शदातासँग उपयुक्त ज्ञान, जेष्ठता र अनुभव प्राप्त छ ।

क२२. फर्ममा आन्तरिक स्रोत साधनको अभाव भएमा अनुबन्ध समूहले फर्म बाहिर परामर्श लिन उपयुक्त हुन सक्ने छ । तिनीहरूले परामर्श सेवा प्रदान गर्ने फर्म, व्यावसायिक एवं नियमनकारी निकाय वा प्रासंगिक गुणस्तर नियन्त्रण सेवा प्रदान गर्ने व्यावसायिक संगठन मार्फत सेवा लिन सक्ने छन् ।

गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन अनुबन्ध

लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने मिति अगाडि गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन अनुबन्धको समापन (सन्दर्भ: अनुच्छेद १९ (ग))

क२३. वित्तीय विवरणमाथि लेखापरीक्षकको राय तय गर्न पर्याप्त उपयुक्त प्रमाण लेखापरीक्षकले प्राप्त गरेको मिति भन्दा अगाडि लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनको मिति नतोकन ने.ले.प.मा. ७०० आवश्यक पर्छ।^५ यदि सूचिकृत निकायहरूको वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण वा गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन अनुबन्धका लागि जब कुनै अनुबन्धले मान निर्धारण गर्छ, त्यस्तो पुनरावलोकनले महत्वपूर्ण उपयुक्त प्रमाण प्राप्त गरिएको छ वा छैन भन्ने कुरा निर्धारण गर्न लेखापरीक्षकलाई सहयोग गर्छ।

क२४. अनुबन्धको क्रममा उपयुक्त चरणमा अनुबन्ध सञ्चालनले समयमै गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन गर्नाले, लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन मिति वा सो अगाडि अनुबन्ध साभेदार संतुष्ट हुने गरी समयमै महत्वपूर्ण विषयबस्तुहरूलाई समाधान गर्न सहज बनाउँछ।

क२५. गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्ध पुनरावलोकनको समापन भन्नाले अनुच्छेद २०-२१ को आवश्यकताका लागि, आवश्यक देखिएमा अनुच्छेद २२ को पालनाका लागि गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्ध पुनरावलोकन कर्ताद्वारा सो को समापन भन्ने बुझिन्छ। गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्ध पुनरावलोकनको अभिलेखीकरण अन्तिम लेखापरीक्षण फायल तयारका रूपमा लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनको मिति वा तत्पश्चात पुरा गर्न सकिने छ। यस सम्बन्धमा ने.ले.प.मा.२३० ले मार्गदर्शन प्रदान गर्छ र आवश्यकताहरू स्थापना गर्छ।^९

गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन अनुबन्धको प्रकृति, सीमा र समय (सन्दर्भ: अनुच्छेद २०)

८ ने.ले.प.मा. ७०० अनुच्छेद ४१

९ ने.ले.प.मा.२३० अनुच्छेद १४-१६

क२६. यद्यपी अनुबन्धको सुरुवातमा त्यस्तो पुनरावलोकन आवश्यक नभएता पनि परिस्थितिहरूमा हुने परिवर्तनका लागि सजगता हुनाले अनुबन्ध साभेदारलाई कुन परिस्थितिमा यस्ले गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्ध पुनरावलोकन भनी पहिचान गर्न सहयोग गर्छ ।

क२७. गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन अनुबन्धको सीमा, अन्य कुराहरूको अतिरिक्त लेखापरीक्षण अनुबन्धको जटिलता माथि, निकाय सूचिकृत निकाय हो वा होइन र लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन परिस्थितिमा उपयुक्त हुन नसक्ने जोखिम माथि भर पर्न सक्छ । लेखापरीक्षण गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन अनुबन्धको सम्पादनले लेखापरीक्षण अनुबन्ध र यस्को कार्यसम्पादनका लागि साभेदारको उत्तरदायित्वहरू कम गर्न सक्दैन ।

सूचिकृत निकायहरूको गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन अनुबन्ध (सन्दर्भ: अनुच्छेद २१)

क२८. अनुबन्ध समूहद्वारा गरिएका महत्वपूर्ण ठहरहरूको मूल्याङ्कन गर्दा प्रासंगिक अन्य विषयबस्तुहरू सूचिकृत निकायको गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकनमा विचार गर्न सकिन्छ, त्यस्तो विषयबस्तु देहाय बमोजिम हुनेछन् ,

ने.ले.प.मा.३१५^{११} अनुसार अनुबन्धको क्रममा पहिचान गरिएका महत्वपूर्ण जोखिमहरू र ने.ले.प.मा. ३३०^{१२} अनुसार त्यस्ता जोखिमहरूको प्रत्युत्तर (Response) लगायत ने.ले.प.मा.२४०^{१३} अनुसार जोखिमको जालसाभका सम्बन्धमा अनुबन्धको समूहको कार्य मूल्याङ्कन र प्रतिउत्तर ।

११ निकाय र यसको वातावरणको जानकारी राख्दै विवरणको सारभूत गलत प्रस्तुतीको जोखिमको पहिचान र मूल्याङ्कन सम्बन्धी नेपाल लेखापरीक्षणमान ३१५

१२ वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षण कार्ययोजना सम्बन्धी नेपाल लेखापरीक्षणमान ३००

१३ वित्तीय विवरणहरूको लेखापरिक्षणमा जालसाभ सम्बन्धमा लेखापरिक्षणको दायित्वहरू," सम्बन्धी नेपाल लेखापरीक्षणमान २४०

- खासगरी सारयुक्तता एवं महत्वपूर्ण जोखिमका स्रोतमा बनाइएका ठहरहरू,
- लेखापरीक्षणको क्रममा पहिचान गरिएका सच्चाइएका र नसच्चाइएका गलत प्रस्तुतिहरूको महत्व र स्वभाव ।
- व्यवस्थापन र शासकिय व्यवस्था बहन गर्ने अख्तियारीहरू, आवश्यक देखिएमा अन्य पक्षहरू जस्तै नियमनकारी संस्थाहरूलाई संचार गर्नुपर्ने विषयबस्तु ।

त्यस्ता अन्य विषयबस्तुहरू परिस्थितिमाथि निर्भर रहदै अन्य निकायहरूको वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणका लागि गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन अनुबन्धका हकमा पनि लागू हुन सक्ने छन् ।

साना निकायका हकमा विचार पुऱ्याउनुपर्ने कुराहरू (सन्दर्भ: अनुच्छेद २०-२१)

क२९. सूचीकृत निकायहरूको वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणको अतिरिक्त, लेखापरीक्षण अनुबन्धका लागि गुणस्तर नियन्त्रण पुनरावलोकन अनुबन्ध आवश्यक पर्नेछ, त्यस्तो पुनरावलोकन अनुबन्धले फर्मद्वारा अनुबन्धका विषयमा तोकिएका मानहरू पुरा गर्नेछ । कुनै अवस्थामा यस्तो पुनरावलोकनका लागि त्यस्तो पुनरावलोकन अनुबन्धले फर्मको लेखापरीक्षणमा कुनै पनि मानहरू पुरा गर्नुपर्ने छैन ।

सार्वजनिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित निकायका हकमा विचार पुऱ्याउनु पर्नेकुरा (अनुच्छेद २०-२१)

क३०. सार्वजनिक क्षेत्रका हकमा, वैधानिक रूपमा नियुक्ति हुने लेखापरीक्षक (उदाहरणका लागि, महालेखा परीक्षक वा महालेखापरीक्षकको तर्फबाट नियुक्त हुने अन्य उपयुक्त योग्य व्यक्ति (Qualified Person)) ले सार्वजनिक क्षेत्रको लेखापरीक्षणका लागि अनुबन्ध साभेदारको भूमिका बराबर नै समग्र उत्तरदायित्व बहन गरी कार्य गर्न सक्नेछ । त्यस्तो परिस्थितिहरूमा आवश्यक देखिएमा गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकनकर्ताको छनौटमा लेखापरीक्षण गरीएको निकायबाट स्वतन्त्रताका लागि आवश्यक विचार पुऱ्याउनु पर्ने कुराहरू र

उद्देश्यमूलक मूल्याङ्कन प्रदान गर्ने गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्धको पुनरावलोकन कर्ताको दक्षता संलग्न गरिन्छ। अनुगमन (सन्दर्भ: अनुच्छेद २३)

क३१. अनुच्छेद २१ र क२८ मा उल्लेख भए अनुसारका सूचिकृत निकायहरू सार्वजनिक क्षेत्रका हकमा प्रचलनमा रहदैनन्। तापनि, आकार, जटिलता वा सार्वजनिक सरोकारको कारणले र ठूलो संख्यामा शेयरधनीहरू रहेको कारणले अन्य सार्वजनिक संस्था महत्वपूर्ण हुन सक्छन्। जस्तै सरकारी स्वामित्वका संस्थानहरू र सार्वजनिक संस्थाहरू यस भित्र पर्छन्। सार्वजनिक क्षेत्रभित्रको निरन्तर भईरहने परिवर्तनले महत्वपूर्ण संस्थाहरूको जन्म दिन सक्नेछ। महत्वको निर्धारण तय गरिने कुनै निश्चित उद्देश्यमूलक मानहरू छैनन्। जे भएता पनि, सार्वजनिक क्षेत्रका लेखापरीक्षकले मूल्याङ्कन गर्ने संस्थाहरू, जुन गुणस्तर नियन्त्रण अनुबन्ध पुनरावलोकनको कार्यसम्पादनको अधिकार राख्न पर्याप्त महत्वपूर्णको हुन सक्छ।

अनुगमन (सन्दर्भ: अनुच्छेद २३)

क३२. गुणस्तर नियन्त्रणका प्रणाली प्रासंगिक, ठीक र प्रभावकारी सञ्चालनमा छन् भन्ने कुरासँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यविधिहरूले तर्कपूर्ण आश्वस्तता प्रदान गर्नका लागि परिकल्पना गरिएको एक अनुगमन प्रक्रिया स्थापित गर्नेछ।^{१४}

क३३. लेखापरीक्षण अनुबन्धमा असर पुऱ्याउन सक्ने कमजोरीहरूका सम्बन्धमा विचार गर्दा, अनुबन्ध साभेदारले लेखापरीक्षणको स्रोतमा विचार गर्ने कुराहरू पर्याप्त छन् भन्ने कुराको परिस्थितिलाई सही रूपमा राख्न लिईएका फर्मका उपायहरूमा समेत चासो राख्न सक्नेछ।

क३४. फर्मको गुणस्तर नियन्त्रण प्रणालीमा रहने कुनै कमजोरीले, पेशागत मानहरू तथा लागू हुने कानूनी एवं नियमनकारी आवश्यकताहरू

१४ ने.गु.नि.मा.१, अनुच्छेद ४८

अनुरूप कुनै खास अनुबन्ध सम्पादन गरियो, वा लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन उपयुक्त थिएन भन्ने कुरा संकेत गर्छ भन्ने छैन ।

अभिलेखीकरण

परामर्शको अभिलेखीकरण

क३५. पर्याप्त रूपमा र विस्तृत कठिन एवं जटिल विषयहरू सम्बन्धी अन्य पेशाकर्मीसंगको परामर्शहरूको अभिलेखीकरणले देहायका कुराहरूमा जानकारी राख्न सहयोग पु-याउँछ :

- परामर्श लिईएका विषयवस्तुहरू,
- परामर्शका नतिजाहरू लगायत लिईएका कुनै निर्णयहरू, ती निर्णयहरूको आधार र ती कसरी कार्यान्वयन गरिएका थिए भन्ने विषयहरू ।